

izbaja vsaki torek in soboto. Ako pade na ta dneva praznik, dan poprej.

Uredništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“, ulica Vetturini št. 9, kamor je naslavljati pisma.

Nefrankirana pisma

se ne sprejemajo, enako se ne uvažujejo pisma brez podpisa.

Rokopisi

dopisov se ne vračajo.

GORICA

TELEFON št. 201.

stane na leto 10 K, za pol leta 5 K, za četrt leta 2-50.

Upravništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“ ulica Vetturini št. 9.

Za oglase

se plačuje od četrstolpne petil vrste po 14 vin, za večkratni natis primeren popust.

Posamezne številke

stanejo 8 vin, in se prodajajo v raznih gorških trafikah.

Ekspozé ministra Stürgkha.

Zadnji torek je vladala med političnimi krogi na Dunaju in drugodi velika napetost. Vse je nestrpnost pričakovalo, kaj bo povedal grof Stürgkh, naš ministerski predsednik, o domači, še bolj pa o zunanji politiki.

Prvi del govora se peča z deželniimi in narodnostnimi spori, drugi pa z zunanjiimi razmerami. Prvo polovico je povedal grof Stürgkh iz svojega, druga pa je Berchtoldovo delo. Pravyapray smo najbolj radovedno čakali druge polovice, a stvar je imela že takoj v začetku precej slabih strani. Te izjave in pojasnila bi bil moral podati Berchtold sam, potem bi imele pravi učinek, a gospod zunanji minister je stvar tako uredil, da bo on govoril šele v delegacijah, ko bo ta naša zunanja afera že skoro pozabljena. In tako tudi Stürgkhove izjave niso napravile posebnega utisa, skoro nič več kot navadna časnikarska poročila.

V celoti je grof Stürgkh velik optimist, ki vidi povsod vse najboljše. S tem da je razvil še enkrat vso historijo češko-nemška vprašanja in pa najnovejših rusinsko-poljskih praskarij, pa še tega optimizma ni dokazal. Nam se zdi precej neopravičen in stvari se nam vidijo bolj zamotane in bolj resne kot jih riše ekspozé. Sicer na drugi strani so Stürgkhove besede vendar vsaj mahneno upanje, da bo naš državni voziček za silo še tekel po stari izvoženi cesti. To se pravi, mašilo se bo še dalje po stari navadi, po stari metodi, ki za Slovane ni bila nikoli ugodna. Če drugega ne, je upati vendar, da se reši vsaj pereče finančno vprašanje v tem zasedanju, da se tako da deželam zopet nekoliko državnih prispevkov.

Glede zunanje politike ni Stürgkh podal iz svojega nič, ampak on je le pripravil pot ministru Berchtoldu. Novega te izjave niso prinesle niti za en las, kajti vse to in pravzaprav še dosti več vemo že iz raznih listov in poročil. Marsikaj je bilo tedaj treba previdno zamolčati. Tu slišimo zopet frazo, da moramo biti mi vedno pripravljene prijeti za orožje in varovati svoje interese. Potem že obrabljene besede, naj imajo Balkan balkanski narodi itd. Hvala Boga, status quo je čisto izginil. Dalje pride na vrsto Albanija, njena »važnost« in namen, kar že vse davne vemo. Nikjer nič novega, nič zanimivega. Iz vsega se vidi, kako se je potrudil Berchtold prirediti čedno in gladko izjavo, ki nekaterimi stavkineliko frapira poslušalca, a v ozadju ni nič.

Pričakovali smo res več, četudi se pravi, da je to šele začetek in pride v delegacijah glavna beseda na dan. A sedaj je stvar vendar bolj aktualna, sedaj še zanima, sedaj bi še napravila efekt, pozneje se bo bržkone malokdo brigal več za podobne izjave.

Kaj smo mi dosegli z znanimi velikanskimi stroški, o tem ne izvemo nič, kaj bo z našo trgovino, kaj z našim prometom na Balkanu, o tem se ne govori nikjer. In gospodarska plat te afere je vendar za nas trikrat bolj važna kot ves albanski šunder. Kaj nam pomagajo lepe besede in lepo stilizirane izjave raznih diplomatov, ako moramo plačati celo milijardo zato, da ne smemo več trgovati na Balkanu.

Kakor znano, se je povdarjalo večkrat, da se vlada boji te politične debate v parlamentu, posebno radi Slovanov. Sicer smo bili že naprej uverjeni, da je to nesmisel, ker nekorektnosti v tem oziru ni bilo pričakovati.

K besedi se je oglasil dr. Korošec, ki je pribil dejstvo, da je šel gospod minister čisto tilo mimo hrvaškega vprašanja, ki je vendar za celo monarhijo sila važno. Avstrijska monarhija ima na vsak način svoje težišče na jugu in jugoslovansko vprašanje je velikanske politične važnosti za ves naš politični ustroj. Zato je že zadnji čas, pravi govornik, da se združijo Jugoslovani državnoopravno v okvirju avstrijske monarhije in da se že enkrat odpravi pogubni dualizem. To vprašanje je sedaj v domači politiki eno najbolj perečih in le čudno je, da se ga vlada tako trdovratno ogiblje. Saj vendar ne bodemo tudi v domači politiki tavalji tako nesigurno kot v zunanji!

Dr. Kramar je razvijal misli, ki so bile v našem parlamentu sprejete od nemške strani vedno z odporom. Tudi on je povdaril, da je nujno potrebna politika, ki bo Slovanom pravična. Radi tega seveda ne želimo in ne silimo proti Nemcem. Mi smo za to, da dobi vsak po svoji pravici delež, ne pa eden vse, drugi nič. Edino temelj pravičnosti bi rešil zamotano avstrijsko politiko in seveda morajo to storiti v prvi vrsti Nemci, ki si prisvajajo vodilno besedo.

Celotni vtis teh razmotrivanj ni ravno neugoden, a pripomniti je treba, da smo Slovani že neštokrat povdarili svoje želje tudi na parlamentarnih tleh. Ako se nas smatra povsod le za razbojniko, za podiravce države, za panslaviste in Bog znaj kaj še, potem seveda ne bomo delili Stürgkhovega optimizma, ker nam zopet ne bo odletelo nič. Pribijemo pa že danes, da se s samimi obljubami ne bomo dali več odpravljati, kajti dobro vemo, da smo važen faktor, s katerim je treba računati.

Kot bistveni del naše monarhije smo pač jako potrebna točka bodisi v zunanji bodisi v domači politiki. In kot take naj nas tudi vlada vpoštevata, ako hoče, da bomo verjeli njenim besedam o lepi in pravični bodočnosti. Ako se nas pa v programnem ekspozéju kar pozabi, potem seveda moramo gledati sami, da pridemo do primernih pravic in veljave.

Čudno prijateljstvo.

V Trstu se bližajo občinske in deželnozborske volitve in tudi Nemci imajo v mestu par glasov; nemški listi trdijo, da 1600, kar je sicer objektivno malo verjetno, a vendar mogoče. Sicer za to nam ne gre, naj bo nemških glasov za bližnje volitve dosti ali malo, ker kar je sedaj, je in stvar se za enkrat ne da spremeniti. Toda nekaj je na tej zadevi, kar jo dela za nas zanimivo, namreč korak in izjava nemškega političnega društva, ki je v svoji tozadevni seji sklenilo, da naj oddajo nemški volilci v Trstu z ozirom na posebne razmere svoje glasove laški liberalni stranki.

To dejstvo je velevažno, ako pomislimo, kaj vse tiči za tem. Te posebne razmere so v Trstu — sovraštvo do Slovanov na nemški kot na laški strani. Z ozirom na to so sklenili Nemci, da glasujejo vsi za laškega kamorističnega

kandidata in si tako pridobijo med Lahi simpatije. Pri nas bi s tem svojim manevrom ne dosegli nič, a pri Lahih bodo vendar bržkone marsikaj in kmalu znano slišati o kakih bratovščini med tema dvema »kulturnima« narodoma, kakor so to kulturo pokazali na obeh straneh že razni dogodki.

Sicer navse zadnje tudi to nas malo briga, s kom se bratijo naši primorski Italijani, a vendar je žalostno, da so ti ljudje tako zaslepljeni, da vidijo v Nemcu pomočnika. Seveda jim bo nemški Mihal pomagal, dokler bo šlo za njegov žep, a drugače ne.

Naravnost političen poraz pa pomenja za Lahe, da se kolikor toliko vežejo na ljudi, ki so tuji v deželi, nasprotno pa dvigajo in norijo proti miroljubnim domačim Slovincem. Lahi in mi smo bili na Primorskem že davno, preden se je Nemcem kaj sanjalo o tej deželi. Historično in zemljepisno smo navezani kolikor toliko eden na drugega in vendar Italijani ne razumejo prave pametne politike. Mesto da bi shajali lepo mirno z nami, mesto da bi oni imeli svoje, mi svoje, sedaj podpirajo indirektno nemško prodiranje proti jugu.

Ali so laški politični krogi slepi, da ne vidijo, kako polagoma prodira nemški življenjski Adrij in lepega dne bodo Lahi dobili imenitno brco, da jih bo hodelo do mozga.

Nemci so v tem oziru veliki politiki, četudi ni vse res, kar trobijo. Vendar kaže dobro taktično potezo izjava, da nemški volilci zato volijo z Lahi, ker so proti slaviziranju tržaškega mesta, ker vidijo v Slovanih veliko nevarnost za Trst. S tem so seveda takoj pridobili vsa laška srca, ker Lah je ves srečen v svoji neumnosti, ako dobi zaveznika proti Slovanom. Seveda ni nemška ost obrnjena samo proti Slovanom, ampak ravno tako proti Lahom. Zavratno in hinavsko jih bodo skušali udušiti s svojo ljubeznjivostjo, ako ne bo šlo drugače.

In v tem leži ravno tragika te nemške odločitve, ki sama na sebi sicer ni bogsivedi kako važna. A posledice vtegnejo biti hujše, česar pa Lahi čisto nič ne slutijo. Njim bo gotovo ta nemška ponudba tako dobrodošla, da se bodo o prvipriličnikar objemali z Nemci. Ker jim nemška gospoda ponudi par glasov in jim s tem teoretično vsaj pomaga v boju proti nam, potem si že laški kratkovidneži mislijo, kako lepo bo, ko ne bo več nas na Primorskem.

Toda ta račun je precej na medvedovo kožo. Slabo računijo Nemci, ker mislijo, da bodo s svojimi zvitarijami počasaj pritiskali nas in Lahe ob tla. Ako se jim Lahi dajo, prav, mi se pa ne bomo dali tako hitro. Slabo računijo tudi Lahi, ki mislijo nas odstraniti z nemško pomočjo, kajti ko bi oni najrajši bili sami, se jim bo vsedel Nemeč za vrat in bo oral z njimi, da bo veselje. Prej ali slej bodo uvideli, če tega še ne vedo, da nemški glasovi pri volitvah ne bodo zastoni.

Nesmiselno in nepolitično pa je, da tako pustimo tretjega v deželo, ki bo če ne sicer tako hitro, vendar s svojim vstrajnim brskanjem dosegel lepe uspehe na škodo domačinov. Namesto da bi se v deželi okoristili domačini, prihajajo k nam tuji in ravno Lahe zadene v tem največja krivda. Ker ne privoščijo domačinom Slovincem v domači deželi koščeka pravice, se jim zna zgoditi, da

jim bodo rezali na lastnih tleh nemški gospodje od hleba krivice.

Greh je tedaj skoro, da se gode take politične nesmiselnosti, da ne rečemo drugega, ki znajo spraviti našo deželo v tuje, nenasitno žrelo.

Zakon zadevajoč občinske posredovalne urade.

Piše deželni odbornik dr. H. Stepančič.

(Dalje.)

Prišli smo do naslovljenega deželnega zakona od 26. febr. 1913 št. 11. dež. zak. o posredovalnih uradih, ki je bil pred kratkim potrjen. Glede tega zakona sem lahko, z ozirom na že do sedaj povedano, jako kratek.

V uvodu navaja ta zakon, da temelji na zakonih od 21. septembra 1869 št. 150 in od 27. febr. 1907 št. 59 drž. zak. Radi tega se mi je zdelo umestno, da sem najprej razpravljal o načelnih določbah teh dveh temeljnih zakonov. Sedaj je vsakomur jasno, zakaj sta ta zakona v uvodnih besedah našega deželnega zakona navedena, vsak pazljiv čitatelj doseadanje raprave pozna ob enem pa tudi že načelne določbe našega v govoru stoječega zakona, kajti saj so enake onim temeljnih zakonov iz l. 1869 odnosno 1907, iz katerih so dobesedno posnete. Posebno velja to glede določb, zadevajočih delokrog (pristojnost) posredovalnih uradov.

Radi tega se mi zdi nepotrebno, da bi sedaj že navedene določbe še enkrat ponavljal in menda gospoda čitatelji tega tudi ne pričakujejo.

Omejil se bodem tedaj na razmotrivanje le onih dveh določb načelnega pomena, ki sta se v naš zakon na novo sprejele, v katerih se ob enem zrcali skrb poslancev, da bi posredovalni uradi faktično uspešno delovali za blagor ljudstva, kakor tudi skrb, da bi se občinam zajamčena samouprava ne utesnila.

Najvažnejša takšna na uspešno delovanje posredovalnih uradov se nanašajoča določba, ki bode od našega ljudstva gotovo z veseljem pozdravljena, se nahaja v § 17. novega zakona, ki se glasi: **Poravnave razprave v civilno-pravnih stvareh (§ 11.) se morejo vršiti samo v osebni navzočnosti strank.**

Med tem ko dopuščajo vsi drugi zakoni, da se vrši poravnava razprava v civilno-pravnih stvareh tudi tedaj, ako se zglasé na mesto prizadetih strank samo njih pooblaščenca, zahteva naš zakon, da se morajo stranke — ako hočejo, da se razprava vrši — zglasiti osebno.

Za slučaj, da bi izvanredno pripeljala kakšna stranka vendar pravnega pomočnika s seboj, bi morala vsaj na vsak način trpeti tozadevno narasle stroške sama.

Kar se tiče pravnih poskusov v slučajih razžalenja časti, se je v § 29 sprejela tozadevna določba § 2. člena II. zakona iz leta 1907, da se stranke pri tej obravnavi ne morejo dati zastopati po pooblaščencah.

Najrajši bi se bilo navzočnost odvetnikov pred posredovalnimi uradi sploh zabranilo, toda tega ni bilo mogoče storiti, ker ni dopuščal okvirni zakon iz leta 1869 in bi bila tedaj more-

g. B o m b i g. Potem je šla mestna duhovščina, semeniški profesorji, nakar je sledil stolni kapitelj. Za stolnim kapiteljom je sledil Prezvzišeni z Najsvetejšim pod krasnim baldahinom, ob kateri strani sta šla dva monsignorja. Najsvetejše je spremljalo z golimi sabljami 12 podčastnikov topničarjev, ob strani katerih je korakala dolga vrsta mestnih ognjegascv. Za Najsvetejšim je šel vladni zastopnik prebl. g. namest. svetovalec A. R e b e k, nakar so sledila ženska društva, bratovščine itd. Za temi so šle v dolgi vrsti deklice vseh šolskih zavodov v belo oblečene, noseč v rokah šopke cvetlic. Procesija se je pomikala po magistratni in gledališki ulici, po Jos. Verdijevem tekalšču, po Tržni in Semeniški ulici preko Travnika in skozi Raštev v stolnico. Pri evangeljskih oltarjih, ki so bili postavljeni in sicer prvi ob magistratni hiši, drugi nasproti ribjega trga in četrti na Travniku, je stotnija vojakov oddajala strelne salve, nakar so zagrmeli topovi na gradu. — Najlepši prizor je bil seveda na Travniku, kjer se je zbralo na tisoče in tisoče ljudi. Na Travniku je bil razpostavljen v polni paradi bataljon vojakov 47. pešpolka. Zbral se je tam tudi častniški zbor cele goriške garnizije, kateremu je Prezvzišeni podelil blagoslov z Najsvetejšim. Častniki so blagoslov sprejeli kleče in gologlavi. — Naj omenimo še, da je med procesijo in pri posameznih oltarjih krasno prepeval moški zbor, pomnožen s teologi tuk. central. semenišča. — Ob straneh ulic, koder se je pomikala procesija, je delalo špalar Najsvetejšemu na tisoče ljudi. — Red je bil uzoren, obnašanje ljudstva lepo.

Popoludne istega dne ob 6. uri je bila slovesna procesija sv. R. T. na Kostanjevici ob ogromni udeležbi ljudstva.

Torej je vendarle res! Svočas smo priobčili vest, da je vlada odzvela goriškemu magistratu izvedbo deželno-zborskih volitev in da je to delo poverila c. k. okr. glavarstvu. Tej vesti se ni oporekalo od nobene strani, razen tržaški »Piccolo« je prinesel pred časom vest, da goriški magistrat bo kmalu končal s predpripravami za deželno-zborske volitve. — Sedaj pa razglasa goriško c. kr. okr. glavarstvo, kakor je razvidno iz razglasa, katerega priobčujemo na drugem mestu, da je vlada res odzvela izvršitev deželno-zborskih volitev v mestu Gorica goriškemu magistratu in jih poverila goriškemu okrajnemu glavarstvu. — To brco je dobil goriški magistrat zaradi tega, ker je do sedaj volilne imenike tako površno sestavljal, da je bilo reklamacijsko postopanje skoro nemogoče.

Vlada odzvela goriškemu magistratu izvedbo deželno-zborskih volitev. - Goriško c. kr. okrajno glavarstvo razglasuje potom lepakov sledeči oglas: V smislu § 27 deželno-zborskega volilnega reda za Goriško-Gradiščansko od 12. IX. 1907, št. 32 dež. zak. javlja se, da so imeniki volilcev mestne občine Gorica in sicer toliko za splošni volilni razred kolikor za volilni razred mest, trgov in industrijalnih krajev razporejeni na tukajšnjem c. kr. okr. glavarstvu (v prtiličju na desno) vsakemu v pogled za dobo 14. dni, t. j. od 26. maja do vstevšega 8. junija t. l., vsaki dan od 9. do 12. ure dopoludne in od 3. do 6. ure popoludne (ob nedeljah le od 9. do 12. ure dopoludne).

Morebitne reklamacije zoper imenike volilcev radi vpisa volilnih neupravičencev odnosno radi izpustitve volilnih upravičencev naj vlagajo volilci dotične volilne skupine na tem c. kr. okr. glavarstvu (II. nadstropje, soba št. 7) v gori označeni dobi in sicer do poludne 8. junija t. l.

Obesila se je včeraj predpoludne v svoji kleti 54-letna krčmarica Eliza Juch na Tržaški cesti št. 21. Kaj je gnalo nesrečnico v smrt, se ne ve.

Blagoslovitev novih zvonov. Včeraj popoludne ob 3. uri je blagoslovil naš prevzvišeni knezonadškof dr. Fr. Borgia S e d e j nove zvonove za Štjak. Blagoslovljenje je opravil v Broiljevi livarni v Gorici na Franc Jožefovem tekalšču. Trije zvonovi, od katerih tehtata največji 36 centov, so namenjeni za kuracijsko cerkev, dva manjša pa za podružnico.

Odprti lekarni. Od 25. t. m. do 1. junija boste imeli ponočno službo lekarni: Cristofolletti-Gliubich.

Razpis natečaja. Pri ustanavljanju deželne deželne zavodu za pospeševanje tujkega prometa se odda mesto uradnika (tajnika).

Natančnejša pojasnila o službenih pogojih se dobijo v uradih deželnega odbora v uradnih urah.

Prosilci naj vložijo svoje pravilno opremljene prošnje na zapisnik deželnega odbora najkasneje do 15. junija 1913.

Železniška nesreča bi se bila kmalu dogodila v nedeljo med Plavmi in Gorico. Na progi se je pokvarila tračnica in dopoldanski brzovlak se je še o pravem času ustavil. Vsled tega so imeli razni vlaki po eno uro in še več zamude.

Obhodna komisija za regulacijo Vipave. Prihodnji teden in sicer v sredo, četrtek in petek se bo vršila na podlagi podrobnih načrtu ob čelem toku Vipave na goriški strani obhodna komisija, katere se bodo udeležili zastopniki ministerstva, namestništva in deželnega odbora.

V Ročanju se ponovi jutri popoludne veselica tamošnjega »Sl. kat. izobraž. društva«. Igrali bodo igro »Dimež«.

V Št. Ferjani bo dne 1. junija Konstantinova veselica, katero priredi »Sl. kat. izobr. društvo«.

Most v Batujah pri Muličevi fužini bo kmalu dovršen.

Artiljerijski manevri. Dne 27. t. m. prično v okolici Ajdovščine strelne vaje trdnjavske artiljerije, ki se bodo vršile celih šest tednov. Dasi se bo streljalo ostro, bodo vendar dostopne tudi civilistom.

Strokovni tečaj za mizarje v Bovcu se je zaključil v nedeljo dne 18. majnika v navzočnosti namestnika deželnega glavarja prof. Ivana Berbuč, zastopnika okrajnega glavarstva v Tolminu c. kr. okr. š. nadzornika Andreja Lasič, zastopnika trgovske-obrtne zbornice Ed. Sturnig, zastopnika občine župana Leopolda Jonko. Navzočih je bilo tudi več starešin, obrtnikov in drugega občinstva. Pri tej priliki se je nam nudilo spoznati vseh in važnost tega tečaja, ko smo si ogledali razstavljene risbe obiskovalcev tečaja.

Na prošnjo lokalnih faktorjev priredila je ekspozitura državne obrtne šole v Trstu in zavod za pospeševanje obrti v Gorici omenjeni tečaj pod vodstvom strokovnega učitelja g. Josipa Mercina. Tečaj se je pričel 23. oktobra 1912. V ta tečaj se je vpisalo 13 obiskovalcev-mizarjskih mojstrov in pomočnikov.

Zanimanje za ta tečaj od strani obiskovalcev, kakor je bilo razvidno iz obiskovalne pole, je s prav malo izjemo nad vse povoljno in hvalevredno.

Vsled političnih viharjev na Balkanu moral je učitelj meseca decembra v dejansko službo, od koder se je vrnil šele začetka marca 1913. Ta odsotnost učitelja je bila povod, da se je število obiskovalcev znižalo, ker so vsled negotovosti nadaljevanja tečaja odšli v tujino, ostali pa so s tem večjo vstrajnostjo in marljivostjo sledili nadaljeva-

nju predavanj in pokazali v tem prekratko odmerjenem času vendar nad vse zadovoljivi vseh.

Priporočati bi bilo vodstvu, da odmeri takim tečajem večje število učnih ur, pri čemur naj bi se oziralo na predizobrazbo obiskovalcev, kajti le tedaj bi se zamoglo predelati vso takim tečajem predpisano snov. V spopolnitev pričetega dela se prosijo merodajni faktorji, da se ozirajo na splošno željo obiskovalcev tečaja, ki se želijo še nadalje strokovno izobraziti, da potrebno vkrenejo, da se prihodnjo jesen tečaj nadaljuje.

Berchtold v Gradežu. V listih čitamo, da pride to poletje naš zunanji minister v Gradež, kjer ostane z družino več tednov. Baje se že pripravlja ena vila za ministrovo stanovanje.

Pisemeni zrelostni izpiti na tukajšnjem ženskem učiteljskem prično dne 2. junija t. l.

Dred dunajsko izpraševalno komisijo je napravil 19. maja t. l. Albin Miklavčič, učitelj na Vrsnem - Krnu, izpit za meščanske šole iz skupine realii.

Radiotelegrafična postaja v Trstu. V Trstu so sklenili ustanoviti radiotelegrafično postajo, ki začne obratovati že meseca julija.

Društvo za tujski promet v Trstu. Iz poročila za poslovno dobo l. 1912. posnemamo, da je to društvo imelo okoli 20% več prometa kot prej. Samo v hotelih in gostilnah je bivalo okoli 109 tisoč tujcev, pri tem pa niso všteti vsi oni, ki so stanovali po privatnih hišah. Za društvo se je delala velika reklama: v ta namen je bilo razposlanih 80.000 reklamnih brošur in kakih 30.000 razglednic. Društvo se je v ta namen vdeležilo tudi raznih razstav in stopilo v zvezo z raznimi drugimi podobnimi društvi. Na tujce je bilo izdanih kakih 3200 ustmenih informacij.

Nov letalni aparat je iznašel in izdelal baje neki Tržačan po imenu Kubiček. Ta novi letalni stroj, ki ga je Kubiček izdeloval okoli 2 leti, se nekoliko razločuje od sedanjih; najbolj je podoben vojaškemu enokrovniku, ki se vidi v zraku kot veliki golobi. Ali bo imel ta novi izum tudi praktično vrednost, se bo pokazalo šele pri letalnih poizkusih.

Inženerske zbornice za Dalmacijo, Istro, Goriško in Trst. »Wiener Zeitung« prinaša odredbo ministerstva za javna dela, po kateri se imajo ustanoviti inženerske zbornice za goremenjene dežele.

Umrla je 19. t. m. v Trvižu v Istri Terezija Bukovec, sestra župnika Franceta Bukovec, v starosti 72 let. N. v. v m.!

Sv. Oče. Sveti Oče papež je sedaj popolnoma zdrav in je sprejel več kardinalov, škofov in inozemskih poslancev.

Poljski umetnik umrl. V torek je v Lvovu umrl član gosposke zbornice in znani poljski slikar vitez pl. Lozinski.

Kunschak, morilec soc. demokratskega poslanca Schuhmeijerja, je bil v torek od dunajskega porotnega sodišča obsojen na smrt.

Odvetniška praksa. Justični odsek poslanske zbornice se je v sredo pečal z vprašanjem glede odvetniške prakse. Konečno se je s 7 proti 6 glasovom izrekel za to, da se obdrži sedemletna odvetniška praksa.

Garnizijske izpremembe. Poroča se, da se v jeseni 1913 in spomladi 1914 izvrše velika garnizijska premeščanja. Med drugimi se premesti tudi kranjski pešpolk št. 17., ki je že od leta 1893. v Celovcu, in sicer pride v Gorico, domači celovski pešpolk pa se po 20letni odsotnosti v Gradcu vrne v Celovec na zaj. —

Važno za medicince. — Vojaška oblast bo s prihodnjim šolskim letom podelila nekaj štipendijev dijakom, ki se vpišejo na katerokoli avstrijsko medicinsko fakulteto. S podelitvijo teh štipendijev je razen triletne službe, kateri se podvržejo ti, ki prostovoljno stopijo v vojsko, zvezana služba še nadaljnih štirih let. Štipendij znaša prvo leto 480 K, od prvega rigorosa dalje 720 K in po devetem semestru do konca 1080 K na leto. Prosilci naj se obrnejo do 10. avg. t. l. na: Militärärztliche Applicationschule, Wien, 9. Bezirk, Währingerstrasse No. 25. Pridejati morajo: Domoinski in krstni list, dalje spričevali dveh zadnjih semestrov na gimnaziji in pa zrelostno spričevalo. Prosilec se mora tudi obrniti do vojaškega zdravnika, da mu izda spričevalo o vojaški vposobljenosti. To spričevalo mora vojaški zdravnik poslati vojaški oblasti. Dijaki, ki so napravili zrelostni izpit z odliko, imajo prednost. Prosilec naj naznani vseučilišče, kamor naj se mu rešitev prošnje dopošlje.

Stoletnica Wagnerjevega rojstva. Dne 22. maja je preteklo sto let kar se je rodil sloveči glasbeni umetnik Richard Wagner. V svojih operah je započel novo glasbeno dobo in proslavil posebno nemško in germansko preteklost. — Goriška mestna godba je priredila z ozirom na ta jubilej v petek zvečer v mestnem vrtu koncert, na katerem so bili zastopani razni odlomki iz slavni Wagnerjevih oper. Umrl je Wagner 13. febr. l. 1883 v Benetkah.

Avstrijsko mornariško društvo. Te dni je imelo avstrijsko mornariško društvo svoj deveti občni zbor. Poročilo pravi, da je število članov v letu 1912 naraslo za 10.000. — Skupno število članov je sedaj okroglo 36.000. Število podružnic je tudi poskočilo prav znatno, od 40 na 184. Predsednik društva princ Liechtenstein je povdarjal v toplih besedah pomen in potrebo krepke in močne mornarice, ako hočemo na Adriji kaj veljati.

Protiduelna zveza je imela zadnje dni na Dunaju važno posvetovanje z ozirom na dvoboj častnikov Zborovski in Weiss. Znano je, da je Weiss padel v tem dvoboju. Ker se taki slučaji večkrat ponavljajo v armadi, je sklenila liga poskrbeti za to, da se predloži cesarju in prestonasledniku tozadevna prošnja, naj se dvoboj odpravi iz avstrijske armade. Značilno je, da so na tem zborovanju nemški dijaki kazali zopet svojo »kulturo« in je bil predsednik prisiljen zborovanje predčasno radi »kulturnih« škandalov zaključiti. Ti so res »izobraženi«, ti nemški študentje!

Nemški farbarji še ne dajo miru in si kar na debelo izmišljujejo razne popirnate race o Slovanih. Sedaj jim že niso niti Bolgari več dobri, s katerimi so še pred par tedni koketirali proti Srbom. Graška »Tagespost« prinaša nekov pogovor, v katerem pravi neki »srbski« »diplomate«, da so Bolgari navadni sleparji, goljuhi, kričači itd. Razum tega so divjaki in krvoloki; pred Odrinom so baje strahovito »divjali« proti ubogim Turkom itd. Iz takih virov črpajo »učeni« Nemci vso svojo modrost in še zahtevajo, da jih smatramo za resne politike.

Ustavljena preiskava. Čitatelji se morda še spominjajo, da so lani novembra pobili nemški kulturniki v Inomstu svojegarojaka, katoliškega študenta Gheza. Od takrat se je vršila preiskava proti liberalnemu dijaštvu, ki je bilo tisti večer pri onem pretepu. Sedaj je preiskava ustavljena, ker manjkajo dokazi za storjeno krivdo.

Prodaja rabljenih igralnih kart. Čestokrat se dogodi, da prepuste gostilni-

Vsem gospodinjam
toplo priporočamo

KOLINSKO CIKORISO
edino pristni, po kakovosti nedosegljivi slovenski izdelek.

v korist
obmejnim slovincem.

bitna takšna določba gotovo ovirala sankcijo zakona.

Sicer se pa upa, da bo ne glede na to naš zakon sprejeta določba, ki zahteva osebno navzočnost strank, v zvezi z daljno določbo, da nosi stroške svojega morebitnega pravnega pomočnika vedno dotična stranka sama (§ 21), popolnoma zadostovala, da se doseže zaželjeni namen in da je odstranjena sicer morda preteča nevarnost, da bi se naše ljudstvo, iz strahu pred stroški, ne posluževalo onih dobrot, ki jih bodo nudili posredovalni uradi, kakor se — žal — dan danes godi glede dobrot, ki bi jih nudile sodnije, ako bi ne bilo dotično pravno postopanje združeno s tolikimi stroški, da se človek opravičeno boji ugotavljati svoje še tako očitne pravice, ker so uspehi, vsled neprimerno velikih stroškov običajno vsaj le navidezni in le iluzoričnega pomena.

(Op. stavca: In sedaj se namerava odvetnikom baje še povišati tarife!)

Druga taka določba se nahaja v § 1., ki določa, da ima starešinstvo pravico sklepati o tem, se ima li ustanoviti posredovalni urad za vse po zakonu določene posle, ali pa se ima ustanoviti le z omejeno oblastjo, da bo sklepal samo poravnave v civilno pravnih zadevah oziroma, da bo le poskuševal sprave o prestopkih radi razžaljenja časti, v § 2. ki pridržuje starešinstvom pravico, da si izvolijo izmed občanov zaupnike v posredovalni urad.

Glede ustanovitve posredovalnih uradov z manjšim ali večjim delokrogom, prepušča tedaj zakon občini (starešinstvom) popolno prostost in tudi za slučaj, da bi posredovalni urad ne odgovarjal nanj stavljenim zahtevam, se je v § 8 med drugim določilo, da sme namestništvo, sporazumno z deželnim odborom, samo iz posebnih razlogov in le izjemno ter provizorično, omejiti pristojnost dotičnega posredovalnega urada.

Deželni zbor je v soglasju z juridičnim odsekom skrbel, da se ohranijo tozadevne pravice občin kolikor mogoče brez utesnitve in je črtal vsled tega prvotno besedilo ša 8 načrta, glasom kojega bi bilo namestništvo sporazumno z deželnim odborom imelo v gotovih slučajih brez drugega pravico omejiti pristojnost posredovalnih uradov.

Deželni zbor se je držal gesla avtonomija občin naj ostane kolikor mogoče nedotaknjena in tudi deželni odbor se ni pridržal pri tej priliki posebnih tozadevnih pravic, v nasprotju z zakonom za Kranjsko deželo, kjer je to nagnenje (§§ 1, 3) bolj izraženo. (Dalje prih.)

Zaključek obrtno-nadaljevalne šole v Gorici.

(Konec.)

Stopimo v dvorano, kjer so izpostavljeni izdelki naše mladine. Po mišah se je vrstila knjižica pri knjižici. Ogladali smo si zvezke pripravljalnega tečaja. Čudili smo se uzorni, čedni pisavi. Opazili smo res prelep napredek naj si boče v lepomisju, računstvu in spisju. Vidi se pač, kaj stori železna volja učiteljeva in vstrajna pridnost učencev.

Prvi razred je imel razpostavljene računske zvezke in spisne vaje. Drugi razred pa spisne vaje in obrtno računstvo, knjigovodstvo, kalkulacijska pravila in praktične vzglede z menicami, fakture, cenike i. t. d. Z veseljem smo opazovali napredek v spisju. Kakor smo videli, je bila knjižica učencem letos le pristranska stvar. Opazili smo, da pišejo učenci vse na za to nalašč tiskane blanke, kar je seveda silnega pomena. Ne samo to, da se vadijo učenci praktičnega spisovanja, je važno, večjega pomena je to, da si te vzorce ohranijo in spreminjajo kasneje v življenju in jih

prepisujejo, prikrajajo po potrebi. Isto je omeniti pri knjigovodstvu. Opazili smo vse knjige, ki jih rabimo pri enotnem knjigovodstvu. Posebno kalkulacijska pravila in na podlagi teh sestavljeni uzorci so nas razveselili. Istotako so se spisovali ceniki, fakture, note, offerte in menice. Čednost in ličnost izdelkov je bila hvalna. —

Tu so bile razobešene po stenah fudi risbe I. raz. Reči moramo, da nismo pričakovali tolikega uspeha. Posebno prehod iz prostoročnega risanja na strokovno risanje je bil tako razvrščen, da se je videlo, da ne dela gojencem nikakih težav. Posebno v sestavljanju barv se opaža gotov okus, ki meče jasno luč na uspehe, ko vendar učenci sami kombinirajo barve. — Videli smo najprimitivnejše prostoročne in geometrijske risbe do najtežjih kombiniranih risb. Res lep uspeh!

Stopivši v II. oddelek razstave smo kar obstali. Videli smo tako, da je pouk v rokah strokovnjaka. Posebno to je povzdignilo utis razstave, da smo imeli priliko gledati v isti dvorani po stolicah rastavljene res uzorne in čedne risbe pripravnice. Tu smo videli tisti kontrast, kaj so znali gojenci kot začetniki, kaj znajo sedaj kot absolvirani obrtni učenci. Videli smo najlažje in najtežje, začetek in konec.

Risbe II. razr. so res izborne. Izvršene so po natančnosti načrtovanja, perorisja na podlagi računa, tako bi rekel, da vse »štima« do pičice — a je pri tem prepuščeno okusu, glede kombiniranja barv, glede nebitvenih delov stavb, ki jo lepšajo in napravljajo okusno. Vidi se, da niso učenci samo obrtniki, sluti se nekaka težnja po samostojnosti. Zdi se človeku, ko opazuje te strogo strokovne risbe, da prekipeva iz njih nekaj umetniški vzduh, ki risbo kot tako povzdigne. Tudi enake risbe so nehoti različne ter kažejo nekako individualnost posameznih gojencev, in ravno to naj vzgaja obrtna šola. —

Moderna šola družni risanje z opazovanjem, prostim kopiranjem in spreminjanjem dimenzij po potrebi.

Videli smo risbe, katere so izdelovali mladi gojenci po naravnih modelih, kakor kovaške izdelke, lažje in težje dele strojev, sesalk i. t. d. To je dokaz uspeha, kajti učenci vidijo, opazujejo, mislijo in samostojno rišejo. Take risbe smo videli in jih pozdravili z veseljem. Vemo tudi, da so nekateri tiskarji rezali pod vodstvom prof. Gvaiza razne klišeje. Taka bodi obrtna šola, ki nudi vse — a ne nekaj!

Da je vodstvo šole v izbornih rokah nam priča razstava. Tudi predsedništvu te šole moramo biti hvaležni za ta užitek, saj vidimo, da isto ne šteti ne z denarjem ne z spodbujanjem.

Samo nekaj smo pogrešali, samo nekaj nam je zbudilo trpko nevoljo. Pričakovali smo naše mojstre, naše narodne može, ki vendar vedo kot obrtniki, kaj je obrtna šola, in kje je naša moč.

Spomnil sem se Čehov, Nemcev in Italijanov in — sram me je bilo. —

Dopisi.

Rihemberk. Čebelarstva podružnica priredi v nedeljo dne 25. t. m. ob 3. uri pop. predavanje o čebelareji v čebeljniku g. predš. Frana Vidmar na železniški postaji Rihemberk. K zanimivemu predavanju so uljudno vabljeni vsi podružnični člani in prijatelji čebelarstva. Odbor.

Politični pregled.

Državni zbor.

V torkovi se ji poslanske zbornice je podal ministerski predsednik izjavo o zunanje-polit. položaju, ki ne pove prav nič novega in je bila le na splošno sestavljena. O naši zunanji politiki se bodo obširneje in temeljiteje bavile delegacije v jeseni, ako se do takrat ne pozabijo in odpuste grehi naše zunanje politike.

V debati o ministrovih izvajanjih se je pritožil dr. Korošec, da se grof Stürgkh ni prav nič dotaknil jugoslovanskega problema, ki je postal ravno vsled dogodkov zadnjih šest mesecev na jugu jako pereče vprašanje. Na koncu svojega govora je obsodil dualizem ter se potegoval za federalizem. Govorili so še drugi govorniki, nakar je bila seja zaključena.

V sredo je posl. Stanek napadal naše konzule na Balkanu, ki so šami Nemci in Mažari, ki baje različne narodnosti hujskajo drugo proti drugi in so zato skrajno nepriljubljeni. Pritoževal se je, da igra pri odpuščanju rezervistov protekcija veliko ulogo.

Dr. Adler, socialist, je prav ostro napadal vlado zaradi omalovaževanja parlamenta. Jugoslovansko vprašanje je za Avstrijo zunanje-politično vprašanje in vendar se ga ni dotaknil ministerski predsednik niti z eno besedico. Grof Stürgkh je parlamentu glede zmernosti in modrosti postavil za zgled Anglijo, jaz pa vprašam, ali se pa da kak avstrijski ministerski predsednik primerjati z angleškim? Potem je govornik kritiziral delovanje literarnega urada zunanega ministerstva.

Govorili so nato še nekateri poslanci.

Včera se je nadaljevala debata o proračunskem provizoriju in o avstrijski zunanji politiki.

Prihodnja seja v ponedeljek ob 3. uri popoldne.

Hrvatsko-slovenski klub.

V torek se je hrvatsko-slovenski klub zopet konstituiral. Za načelnika je izvoljen dr. Šusteršič, za podnačelnike dr. Korošec, Dulibič in Spinčič, za zapisničarja dr. Sesardič in dr. Jankovič.

Cuvaj pojde v pokoj?

V dunajskih političnih krogih se zatrjuje, da je prosil kraljevi komisar za Hrvaško Cuvaj za svojo upokojitvev. V zagrebških političnih krogih se ta vest sicer še ne potrjuje, a javlja se, da bo zapustil Cuvajev namestnik, baron Unkelhäuser, svoje mesto ter da pojde v Borno kot namestnik deželnega šefa.

Sestanek treh vladarjev v Berlinu.

Ruski car Nikolaj in angleški kralj Jurij V. sta bila prisotna pri poroki edine hčere nemškega cesarja z enim članom rodbine Cumberland. Kljub raznim zatrdilom, da so ti obiski vladarjev izključno privatnega značaja, se vendar more polagati veliko važnost temu snidenju teh treh velikih vladarjev.

Španski kralj pride na Dunaj.

Kakor poročajo listi se potrjuje vest, da pride španski kralj Alfonz na Dunaj, kjer bo obiskal našega cesarja. Obisk bo čisto zasebnega značaja in ne bo imel politično nobene važnosti.

Albanija zopet v ospredju.

Albansko vprašanje je pri zadnji poslaniški konferenci v Londonu zopet stopilo bolj v ospredje, toda iz stališča vesešilnih skupin se da sklepati, da ne vlada med tripleentento in trozvezo nikako sporazumljenje glede rešitve tega vprašanja. Tripleententa zahteva namreč, da se za sedaj reši vprašanje Albanije le provizorično. Definitivna rešitev tega vprašanja pa naj bi sledila še-le, ko bodo velesile popolnoma proučile in uredile albanski upravni statut. Nasproti tej zahtevi pa stojte Avstrija in Italija na stališču, da bi se Albanija takoj definitivno uredila in da se izvoli albanski vladar.

Temu predlogu se pa tripleententa odločno upira. Kakor se čuje nameravate Avstrija in Italija v prihodnji poslaniški reuniji v ponedeljek ponoviti svoje zahteve. V dunajskih političnih krogih pa se zatrjuje, da bodete Avstrija in Italija postopali samostojno ter okupirali Albanijo, ako se v kratkem času ne pride do definitivnega sporazuma v smislu avstro-italijanskega predloga. Omeniti moramo, da so to le dunajske grožnje, ki se bodo izvršile ravno tako kot vse dosedanje, kajti vsakemu je znana nevarnost takega početja.

Velike koncesije Bolgarov Srbiji.

Iz Sofije se poroča, da je Bolgarija pripravljena odstopiti Srbiji Skoplje, Kumanovo in Tetovo, in sicer pod pogojem, da zapusti Srbija Bitolj, Ohrid in Prilep.

Mirovna pogajanja.

Mirovna pogajanja se po poročilih iz Londona ugodno razvijajo. V začetku so hoteli poslaniški velesil odkloniti vse speminjevalne predloge glede mirovne pogodbe, toda v zadnjem času so poslaniški opustili to misel in pridejo v pretres tudi želje Srbov in Grkov. Glavna zasluga gre baje tu Rusiji, ki se je trudila, da je pridobila Bolgarijo za teritorialne kompenzacije Srbom. Rusiji je ležeče na tem, da ne ne pride med Bolgarijo in Srbijo do kake vojne, ki bi bila obema državam le v škodo.

Mir se sklene v torek.

»Lokal-Anzeiger« pravi, da so veleposlaniki v Londonu z mirovnim delom tako napredovali, da se bo predhodni mir podpisal že v torek.

Unija med Srbijo in Črnogoro.

Belgrajski listi se v zadnjem času obširno bavijo z vprašanjem črnogorsko-srbske unije, ki jo je omislil črnogorski finančni minister Drljevič. Minister Drljevič je izjavil, da se vrše že živahna tozadevna pogajanja, ki so se z izgubo Skadra za Črnogoro le pospešila. V doglednem času se v Belgradu pričakuje že pozitivni rezultati.

V Skadru.

Poveljniki mednarodnih čet v Skadru so izdali proklamacijo, v kateri naznajo, da se ustanovi občinski svet, obstoječ iz 6 mohamedancev in 6 kristjanov. Ta svet bo oskrboval občinske zadeve. V Skadru bo pa vladala mednarodna komisija iz častnikov mednarodnega brodogoja toliko časa, dokler se ne nastavijo v Skadru redne oblasti. Občinstvo se pozivlja, da se pokori vsem odredbam, v nasprotnem slučaju se bodo velesile poslužile vojnega prava. Orožje nositi je v Skadru in v okolici prepovedano.

Darovi.

Za »Šolski Dom«

je došlo našemu upravništvu: Družina Vičič v Gorici daruje mesto venca na grob pokojnemu bratu in stricu č. g. Edvardu Štrekelju 10 K za »Šolski Dom« in 10 K za »Slovensko sirotišče«.

Domače in razne vesti.

Odlikovanje. Generalni advokat pri kasacijskem kot najvišjem sodišču, naš kraški rojak g. Ivan Okretič je bil od cesarja odlikovan z vitežkim križcem Leopoldovega reda.

Poroka. Danes se je poročil v prvaški župni cerkvi g. Ivan Volk, c. kr. vadmni učitelj v Gorici z g.čno Grozdano Budinovo iz Zalošč pri Dornbergu. Bilo srečno!

Procesija sv. R. Telesa v Gorici se je zvršila veličastno ob najlepšem vremenu. V četrtek zjutraj ob 7. uri je bila v stolnici slovesna sv. maša, katere so se udeležili zastopniki raznih oblasti. Stolnica je bila slavnostno odeta. Kmalu po sv. maši se je pričela iz stolnice pomikati procesija po praznično odetih ulicah. Ulice, po katerih je šla procesija so bile z maji okrašene. Krasno cvetje je viselo raz oken mnogih hiš, zastave so vihrale in preproge so kinčale zunanost poslopij. Pred Najsvetejšim, katerega je nosil nas prevzvišeni knez nadškof dr. Frančišek Borgia Sedej so korakali v dolgi, nepregledni vrsti učenci vseh šolskih zavodov, razna društva z zastavami, bratovščine, politični uradniki, finančni, davčni in poštni uradniki, profesorji itd., nakar ste sledili godbi mestna in vojaška, ki ste svirali medpotoma. Za godbama je korakal oddelek vojakov, naakr so šli usmiljeni bratje, za njimi mestni župan

čarji in kavarnarji svojim stalnim gostom na njih prošnje že rabljene igralne karte bodisi brezplačno, bodisi proti uali odškodnini. S tem dejanjem pa zakrivijo po naziranju finančnih organov tisti, kdor podari ali proda igralne karte, ne da bi bile opremljene s kolekom, prestopka zakona o igralnih kartah v smislu § 13, 1. odst. (zakon z dne 15. aprila 1891). Proti nekemu kavarnarju v Črnovicah je bila vložena po finančnem organu ovadba, da je skozi 2 leti prepuštil svojim stalnim gostom brezplačno (!) za njihovo domačo uporabo letno po 600 rabljenih kart, ne da bi bile te z uradnim kolekom preplepljene in sicer dvakrat po 300 iger s 54 listi in dvakrat po 300 iger z 32 listi. Radi tega prestopka mu je bila predpisana od c. kr. urada za odmerjenje pristojbin v Črnovicah kolkovna globa v znesku 40.500.— K. Proti temu vloženi rekurz je bil v vseh inštancah odbit. Tudi upravno sodišče je zavrnilo pritožbo in je izreklo, da je predpisana denarna globa per 40.500 K v zakonu utemeljena. Izjemoma je potem znižalo finančno ministerstvo vsled milostne prošnje globo na 1000 K. Ker mnogi gostilničarji in kavarnarji ne vedo za ta drakonična zakonita določila, jih na to posebej opozarjamo in jim svetujemo previdnost.

Popravljanje Habsburškega gradu.

Znano je, da stoji še dandanes zidovje starega Habsburškega gradu v Švici. Marsikaj je že razpadlo, kajti grad je bil sezidan l. 1020. Zidovje je po večini jako močno in do 2 metra debelo, stolp pa je visok 24 metrov. V zadnjem času imajo na tem gradu svoje slavnosti razna strelska društva in zato bodo sedaj grad temeljito popravili in predelali, da se bo ohranil še dalje. V ta namen je podaril naš cesar dva grba, Habsburškega in avstrijskega, da tako tudi on okraši stanovanje svojih slavnih pradedov.

Poostritev nedeljskega počitka v Berolinu. Načelnik berolinske policije pl. Jagov je izdal naredbo, po kateri se določila o nedeljskem počitku zelo oostrijo. Glede zasebnih stanovanj se v naredbi ukazuje med drugim to-le: Ob nedeljah in praznikih so prepovedana vsa dela, ki jih javno občinstvo lahko opazuje, dalje vsa šum in nemir povzročujoča dela v hišah in delavnicah, v kolikor morejo zunanje praznovanje nedelj in praznikov motiti. V gostilnah je prepovedano med glavno službo božjo: kegljati, biljardirati, igra na karte, vsaka godba in vse zabave, ki so združene s šumom. Med službo božjo so prepovedani sploh vsi koncerti, gledališčne predstave in godbene produkcije.

Gospodarsko.

Velika množina lesa je na prodaj v Bosni. Deželna vlada bosanska naznanja, da bo v kratkem potom dražbe na prodaj okoli 1.670.000 kubičnih metrov jelovega lesa in okoli 400.000 m³ bukovine. Ponudbe, ki se morajo glasiti na celo množino, je treba vpslati do 5. julija 1913 na bosansko vladu v Sarajevu. Seveda se bodo tu vdeležile dražbe le največje firme, ker znaša že predpisani vadij 27.000 kron, ki jih je treba vložiti ob enem s ponudbo.

Kužne bolezni na Primorskem. Uradno so objavljeni sledeči okraj kot

okuženi: Kuga na parkljih in gobcu v Dekanah in v Dolini, v mestu Trst. Smrkavost v Jelšanah, Garje v Poreču in Jelšanah, Steklina v Šempetru pri Gorici, v Kanfanaru in v Lovrani. Svinjska kuga skoro po celi Istri. Rožapila (pšeno) v Gabrjah pri Gorici, v poreškem, pulskem in voloskem okraju. Na sosednjem Kranjskem divja svinjska kuga še vedno v postojnskem okraju.

Zakaj peša ovčjereja na Bovškem?

(Konec.)

Da pa ne bode nikdo napak razumel, naglašam, da velja moje razmišljanje o kozah samo čisto planinski pokrajini, bovškemu okraju, kjer je koza od nekdanj doma, kjer obstoječe razmere ne dopuščajo, da bi se tako povzdignila govedoreja ali tako zboljšala in razširila ovčjereja, da bi ljudstvo lahko planšarilo brez koza in se tako ohranilo na domači zemlji. Na Bovškem je koza, dasi gozdom škodljiva, vendar ljudstvu pretežno koristna in mnogita celo potrebna. Drugod na Goriškem ne bočem nikjer zagovarjal svobodne paše koza, a na Bovškem jo zagovarjam s prepričanjem in za nekatere kraje, kakor za Log, Trento, Sočo, Čezsoški Log celo z vnemo; ker menim, da je — če se stvar presodi iz človeškega stališča, vendar bolj opravičeno, da se stavi nekoliko gozda v nevarnost oslabejanja, nego da se s prestrogim izvajanjem vladnih naredb, kakoršne obsega razglas primorske gubernije z dne 13. julija 1844 št. 7507, zatira ona priljubljena domača žival, koja malo stane, a daja siromaku najpotrebnejšo in najzdravejšo hrano. Koza, pravijo Nemci, je krava siromakov; štiri mlečne keze nadomeščajo srednje dobro kravo, a skromne so tako, da jih lahko preživi vsak siromak. Zato je nujno želeli, da se ustanovi kozam na Bovškem z ozirom na izjemne gospodarske razmere te pokrajine nekaj »modus vivendi«, da se lahko ohranijo na tistih planinah, na katerih so se nekdanj pasle ovce in keze skupaj in je ravno ta skupnost zajamčevala zadostno množino in posebno dobroto planšarskih pridelkov.

Divja koza je tudi na naših gorah doma: ona živi in se hrani na enak način, kakor živi in se hrani na prostem domača koza. Tudi njej diši jelovo in drugo mladje in kadar ne dobi druge hrane, gloda drevesni lub in zlasti po zimi, kadar so gorski grebeni in planinske police zasute z debelo snežno plastjo, spuščajo se cela krdela v nižje lege in delajo prav to, kar dela domača koza, kadar se prikrade v mejo. A divja koza stoji pod varstvom zakona: Samo v to opravičeni lovci je smejo preganjati, pa le v gotovih dobah in po zakonih ustanovljenih pogojih. Zakon o varstvu divjačine skrbi za to, da se divja koza ohrani in množi — veliki gospodi v zabavo.

In pomislite dobro, da divja koza ne nudi nobenih takih koristi, radi katerih bi zaslužila toliko milosti, toliko prizanašanja, kolikor jej naklanja zakon. Niti meso njeno ni tako slastna jed, dača, da bi se za nje Bog ve kako pahal gospoda, preprosto ljudstvo pa še manj: zimsko koža služi ustrojena in

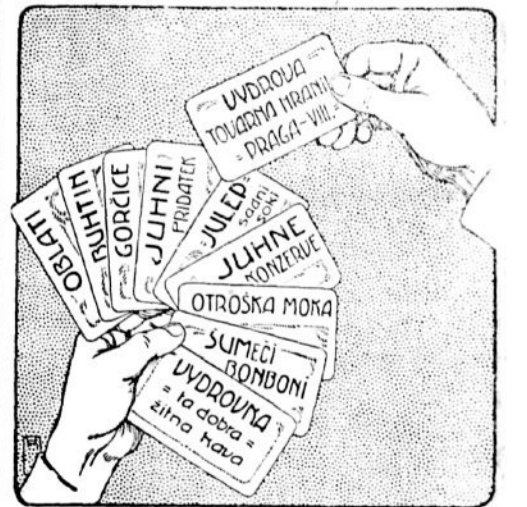
obrobljena gospodi za preprogo; narhrbno dolgo dlako, v čopiče povezano, nosijo lovci za klobukom in z rožiči si dičijo svoje sobe in predsobe. To je menda vse, kar imamo od divje kože, dočim nam domača koza daja obilo dobrega, zdravega mleka za hrano, kozličke za slastno pečenko, svoje meso za tečno hrano preprostemu ljudstvu, kožo za rokavice in najfinejšo obutev itd. Največ velja pa to, da si planinec izkupi za vse to lepil novcev in s tem olajša življenje. — Zato ni nikakor opravičeno, da zakon štiti divjo, a zatira domačo kozo. Toda predaleč me je zapeljala jadrna koza. Žalostno je, da se na Bovškem od leta do leta krči število ovc in da se opušča planina za planino, ker to pomenja nazadovanje — obubožanje. Če je vladni in našim ljudskim zastopom kaj na tem, kakor jim mora biti, da se zboljšajo gospodarske razmere naših planincev in da se stalno zajezi njihovo izseljevanje na Nemško in v Ameriko, naj skrbe za to, da se v smislu novega zakona zboljšajo njihove planine in da se poblažijo one naredbe, ki vrejajo prosto pašo koza, kolikor jih je sploh mogoče poblažiti, ne da bi se s tem v preveliko nevarnost postavile obstoječe gozdne kulture.

Če se to zgodi, potem se tudi ovčjereja pomakne zopet na prejšnjo stopi-

njo in se gotovo še više povzdigne in z njo vred se zopet oživi in ojači planšarstvo na Bovškem. E. Kl.

Priporoča se, pod novim vódstvom, na novo urejeni hotel »Pri Zlatem Jelenu«.

Redek prilóžnostni nakup. Radi preselitve se iz proste roke prodá skoro **nova hliša** z 6 stalnovalnimi sobami, 6 mernikov njive, sena se dobi 40--50 cent. 7 oralov gozda pod ugodnimi pogoji do konca junija. Natančna pojasnila se dobe Anton Jamar, Boh. Bela Gorenjsko.

Dr. Jušt Bačar
zdravnik
v Gorici, ulica Treh Kraljev 9
ordinira
od 10. do 11. in od 2. do 3. ure.

Proda ali v najem
se da po ugodnih pogojih hotel „Črna prst“ v Hudijužni tik železniške postaje. Pojasnila daje Delniška pivovarna v Laškem trgu na Štajerskem.

Prvo primorsko avtorizirano stavbeno in kamnoseško podjetje

Alojzij Tavčar

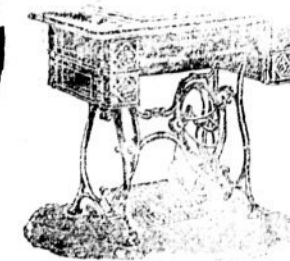
v Dutovljah okraj Sežana

zapriseženi sodni izvedenec

izvršuje vse potrebne načrte, proračune in cenitve za stavbe, vodnjake, ceste, nagrobne spomenike in druga razna monumentalna dela Gene zmerne.

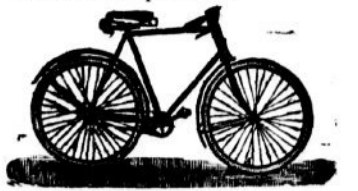

Kupujte samo dvokolesa „AL TENA“, francoske vrste, ki so najtrpežnejši in najboljši bodisi za navadno rabo ali za dirke v

Šivalni stroji Original „Victoria“ so najpraktičnejši za vsako hišo. Isti služijo za vsakovrstno šivanje in stikanje (vezenje). Stroj teče brezšumno in je jako trpežen. Puške, samokrese, slamo-reznic e in vse v to stroko spadajoče predmete se dobi po tovarniški ceni pri tvrdki

Kerševani & Cuk,
GORICA — Stolni trg št. 9.

„Ljubljanska kreditna banka“ podružnica v Gorici

Centrala Ljubljana, podružnice: Celje, Celovec, Sarajevo, Split, Trst.

Delniška glavnica K 8.000.000.
Rezervni zaklad K 1.000.000.

Vloge na knjižice po 4³/₄%, v tekočem računu po dogovoru.

Nakup in prodaja vrednostnih papirjev vseh vrst, deviz - valut.
Borzna naročila.
Promese za vsa žrebanja.
Vnovčenje kuponov in izžrebanih vrednostnih papirjev.

— Eskont menic —
— Stavbeni krediti. —
Predujmi na vrednostne papirje.
Srečke na obroke.

Sprejemanje vrednot v varstvo in oskrbovanje.
Safes.
Nakazila v inozemstvo.
Kreditna pisma.